



בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 1299/17

לפני: כבוד השופט ע' פוגלמן
כבוד השופטת י' וילנר
כבוד השופט ע' גרוסקופף

המערערת: שרוק דוויאת

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר הדין של בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופטים ר' כרמל, כ' מוסק וש' רנר) בתפ"ח 60859-10-15 מיום 25.12.2016

תאריך הישיבה: י"ט בטבת התשע"ט (27.12.2018)

בשם המערערת: עו"ד נמיר אדלבי

בשם המשיבה: עו"ד חיים שוויצר

בשם שירות המבחן
למבוגרים: גב' ברכה וייס

פסק-דין

השופט ע' פוגלמן:

המערערת הורשעה בכך שניסתה לרצוח אדם במהלך גל טרור בישראל ושנשאה סכין שלא למטרה כשרה. לפנינו ערעור על גזר הדין של בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופטים ר' כרמל, כ' מוסק וש' רנר), שבו הושתו על המערערת 16 שנות מאסר בפועל; שנת מאסר על תנאי בתנאים שפורטו בגזר הדין; ופיצויים לנפגע העבירה ולאדם נוסף בסך 80,000 ש"ח בסך הכול.

1. המערערת, ילידת אוגוסט 1997, הורשעה בעבירת ניסיון רצח, לפי סעיף 305(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, ובעבירת החזקת סכין שלא למטרה כשרה, לפי סעיף 186(א) לחוק זה. על פי כתב האישום, בתחילת חודש אוקטובר 2015 החליטה המערערת לבצע פיגוע דקירה של יהודים כחלק מהשתתפות במאבק לאומי ודתי. בימים 6.10.2015–4.10.2015 פרסמה המערערת בדף הפייסבוק שלה דברי תמיכה בשהידים, וביום 8.10.2015 הודיעה בפייסבוק על כוונתה להיות שהידה בעצמה. באותו יום יצאה מביתה כשהיא נושאת בתיקה סכין מעוקלת באורך 30 ס"מ, ורכשה בדרכה מברג. לאחר שביקרה בהר הבית, רכשה המערערת סכין מטבח בעלת להב באורך 15 ס"מ. היא הלכה ברחוב הגיא, שם הבחינה בנפגע העבירה ובאדם נוסף שהיה עימו. המערערת גמרה בליבה לרצוח את נפגע העבירה. היא שלפה את סכין המטבח ודקרה את נפגע העבירה בפלג גופו העליון ואחר כך בראשו. בעודה מנסה להמשיך לתקוף את נפגע העבירה, האדם הנוסף היכה אותה ומנע ממנה להמשיך במעשיה. היא ניסתה לקום והשניים מנעו זאת ממנה. אז, נפגע העבירה ירה במערערת באקדח שנשא. חרף ניסיונה של המערערת להגיע לסכין שנשמטה ממנה, האדם הנוסף היכה אותה עד שהגיע למקום כוח משטרה. כתוצאה ממעשי המערערת, נגרמו לנפגע העבירה פצעי דקירה בעומק שלושה ס"מ בכתף שמאל וחתך בראשו.

2. המערערת כפרה במיוחס לה וטענה כי החזיקה את הסכין לא במטרה להרוג, אלא כדי לדקור דקירה קלה. ביום 21.9.2016 הרשיע בית המשפט המחוזי בירושלים את המערערת בעבירות שפורטו לעיל. באשר לניסיון לרצח נקבע כי מכלול הראיות מלמד שהוכחו יסודות העבירה, ובהם קיום כוונה לקטול, יסוד ההכנה והעדר קנטור מצד נפגע העבירה, והוכח רקע לאומני לביצוע המעשה.

3. בתסקיר מבחן בעניינה של המערערת עמד שירות המבחן על האופי השמרני של משפחתה, שהתאפיין בנוקשות ובהגבלות מרובות על בסיס מגדרי, ובכללן התערבות יתרה בחיי המערערת; על העימותים הרבים שחוותה המערערת עם משפחתה, ובפרט עם דמויות סמכות בה; ועל כך שהמערערת הפגינה התנהגות המבקשת למרוד בנורמות ולתור אחר עצמאות ושייכות. צוין כי על אף היכולות הגבוהות של המערערת לא קיבלו קשייה הרגשיים מענה במשפחתה והם הובילו להתנהגות מרדנית, לתחושת בדידות ולצורך בתשומת לב כתוצאה מכך. הוערך כי נסיבות אלו עמדו ברקע למעשי המערערת. ההתרשמות בתסקיר הייתה כי למערערת אין דפוסיים עברייניים, כי מניעה לא היו לאומניים מושרשים, וכי מדובר באירוע חריג שהונע מתחושות זעם, חוסר אונים

ותוקפנות שלא מצאו פורקן. צוין כי הימים שקדמו לאירועים התאפיינו במחשבות אובדניות שנבעו ממשבר נוסף ביחסים עם משפחתה, אך המערערת נמלכה בדעתה והחליטה למשוך תשומת לב במעשה שלא יכתים את תדמית המשפחה. עוד צוין כי המערערת הביעה צער וחרטה על מעשיה ועל הנזק שהסבה. צוין גם כי המערערת הכירה בקשייה להתמודד עם מצוקה ולחץ. לפי התסקיר, ההליכים המשפטיים מצמצמים את הסיכון להתנהגות אלימה חוזרת, אך בשים לב למכלול הנסיבות הוערך כי רמת הסיכון ומידת החומרה הן בינוניות. שירות המבחן המליץ להתחשב בנסיבות הרגשיות של המערערת ולשלבה בטיפול המתאים למצבה.

4. בית המשפט המחוזי נתן את גזר דינו ביום 25.12.2016. בית המשפט עמד על עיקרי תסקיר שירות המבחן והדגיש כי המערערת הורשעה בביצוע מעשים קשים אשר רק בנס הסתיימו ללא אבדות בנפש. בית המשפט הצביע על גל הטרור שפקד את המדינה אותה עת ושמעורבים בו צעירים, והדגיש כי על רקע זה יש להחמיר בענישה כדי לתת ביטוי הולם לערכים של שלמות הגוף וקדושת החיים ועמד על הצורך בהרתעה כללית מפני ביצוע עבירות מסוג זה. בית המשפט סקר מקרים בעלי נסיבות דומות ועמד על מגמת ההחמרה בענישה בעבירות אלו. בית המשפט הדגיש שהמערערת בחרה לרצוח יהודים במחשבה מוקדמת ובלי היסוס. בית המשפט דחה את טענות המערערת כי הדברים נעשו על רקע קשיים משפחתיים או הפליה לרעה של שכונת מגוריה, שכן אלה אינם מבארים מדוע כיוונה את מעשיה דווקא לאדם יהודי. נקבע כי יש להתחשב בגילה הצעיר של המערערת, בהיותה חסרת אמצעים וברקע המשפחתי הקשה שלה; ומנגד בהיעדר הבעת חרטה והתנצלות. לפיכך קבע בית המשפט את מתחם העונש ההולם על 14 עד 20 שנות מאסר. בשל מכלול העבירות ציין בית המשפט כי אין הצדקה לחרוג מהמתחם שנקבע. עוד נקבע כי יש להטיל על המערערת פיצוי כספי לנפגע העבירה ולאדם הנוסף בלי להתחשב ביכולתה הכלכלית, שכן פגיעתה בהם אינה קלה. בית המשפט גזר למערערת 16 שנות מאסר בפועל, החל מיום מעצרה; שנת מאסר על תנאי בתנאים שפורטו בגזר הדין; ופיצויים לנפגע העבירה בסך 50,000 ש"ח ולאדם הנוסף בסך 30,000 ש"ח.

מכאן הערעור שלפנינו, המכוון לחומרת העונש שהוטל על המערערת.

טענות הצדדים

5. המערערת טוענת כי העונש שגזר עליה בית המשפט המחוזי חורג במידה קיצונית מן הנדרש, ומבקשת כי נקל בו. לשיטתה, בית המשפט נתן משקל יתר לתופעה

הנפוצה של אירועי דקירה ולא נתן משקל מספיק לנסיבותיה האישיות הקשות. המערערת טוענת כי הרף התחתון של מתחם העונש שנקבע היה צריך להיות נמוך במידה ניכרת. נטען כי בית המשפט המחוזי הסתמך על תקדימי ענישה בנסיבות חמורות יותר מעניינו ושאינם מחייבים, והתעלם מפסקי דין מקילים יותר שהציגה ההגנה. המערערת מבקשת להתחשב בכך שתוצאות האירוע לא היו חמורות. עוד נטען כי בתקופה שהוגש כתב האישום נגד המערערת החלה מגמה של ענישה מחמירה בבתי המשפט, ושהיא בלתי סבירה. עוד טוענת המערערת כי בגדר המתחם, לא ניתן משקל ראוי לנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה, ובהן הפגיעה במערערת או במשפחתה; נטילת אחריות של המערערת למעשה, שכן היא הביעה חרטה והפנימה את חומרת מעשיה; שיתוף הפעולה עם גורמי אכיפת החוק; גילה הצעיר של המערערת, אשר חצתה את רף הבגירות חודשיים בלבד בטרם ביצוע המעשים; עברה הפלילי הנקי; ונסיבות חייה העגומות, שהביאו אותה לעשיית המעשה. לשיטת המערערת, על אף המלצת שירות המבחן אין אפיק טיפולי מתאים לה, בשל היותה אסירה ביטחונית.

6. המשיבה סומכת את ידיה על גזר הדין של בית המשפט המחוזי. לטענתה תכנון העבירות ואכזריותן רציניים ביותר. נטען כי הפגיעות הגופניות אינן חמורות, אך פגיעות נפשיות קשות מלוות את נפגע העבירה והאדם האחר. המשיבה מדגישה כי המערערת לא קיבלה אחריות על מעשיה ולא הביעה חרטה או צער. המשיבה מפנה למקרים אחרים שמוכיחים, לטענתה, כי העונש של המערערת אינו מצדיק התערבות של ערכאת הערעור.

7. שירות המבחן הגיש לעיונו שני תסקירים משלימים בעניינה של המערערת מימים 4.2.2018 ו-24.12.2018. צוין כי המשפחה עושה מאמץ לשלם את הפיצויים שהוטלו על המערערת. צוין כי נרשמו לחובת המערערת שני אירועים משמעותיים בחודשים הראשונים של מעצרה, ומאז לא נרשמו אירועים נוספים.

דיון והכרעה

8. לאחר שעיינו בערעור והאזנו לטיעוני הצדדים בדיון שהתקיים לפנינו, הגענו לכלל מסקנה כי דין הערעור להידחות. הלכה היא כי לא בנקל תתערב ערכאת הערעור בחומרת עונש שהטילה הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים, שניכרת בהם סטייה ברורה ממדיניות הענישה הראויה או שמתקיימות בהם נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת (ע"פ 6522/15 חאג' נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (25.5.2016); ע"פ 7716/14 אבו סעיד נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (27.4.2015)). איננו סבורים כי הערעור דנא בא בקהלם של המקרים האמורים, משלא מצאנו עילה להתערב בעונש שהוטל על המערערת, וזאת

בהינתן רמת הענישה בעבירות בעלות אפיונים דומים בפסיקת בית משפט זה מהעת האחרונה.

9. באשר למתחם הענישה ההולם, כבר נקבע כי אין מדובר באריתמטיקה פשוטה, וקיים לבית המשפט מרחב גמישות בעניין – בייחוד אם העונש הסופי אינו חורג מן הראוי (ע"פ 3877/16 ג'באלי נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (17.11.2016)). העונש שנקבע בענייננו אינו חורג במידה ניכרת מהענישה הנוהגת במקרים דומים (ראו ע"פ 10111/16 יחיא נ' מדינת ישראל (15.2.2018) (להלן: עניין יחיא); ע"פ 9552/16 קומבו נ' מדינת ישראל (22.1.2018) (להלן: עניין קומבו)).

10. מדיניות הענישה בעבירות של ניסיון לרצח על רקע לאומני או אידיאולוגי היא מחמירה. החומרה טמונה בין היתר בכך שעבירות על רקע זה פוגעות לא רק ביחיד אלא גם בקבוצה שהקורבן משתייך אליה (עניין יחיא, פסקה 3). בשנים האחרונות מסתמנת החמרה נוספת במדיניות בעקבות גל פיגועי הדקירה הרחב שהיכה במדינה ושחזור ומכה בה מעת לעת. אומנם בע"פ 1725/06 טאדאבין נ' מדינת ישראל (25.5.2011) שהזכירה המערערת אושר עונש של 8 שנות מאסר, וניתן לציין גם מקרים אחרים שנגזרו בהם עונשים נמוכים יותר (ראו למשל ע"פ 1844/12 עואדה נ' מדינת ישראל (30.4.2013); ע"פ 2965/06 אבו חאמד נ' מדינת ישראל (19.9.2007) – אך השוו למקרים שנזכרים שם בפסקה יב). אולם, כאמור, מדיניות הענישה בגין ניסיון לרצח הוחמרה בשנים האחרונות, עברה תחת שבט ביקורתו של בית משפט זה, והיא זו שמשמשת אמת מידה להכרעה בערעור שלפנינו (ראו ע"פ 4742/16 פלוני נ' מדינת ישראל (28.2.2018), שנדחה בו ערעור על גזר דין של 18 שנות מאסר לקטין; עניין יחיא, שנדחה בו ערעור על גזר דין של 17.5 שנות מאסר לצעיר בן 20 שדקר חייל; עניין קומבו, שנדחה בו ערעור על גזר דין של 17 שנות מאסר לצעיר בן 29 שניסה לדקור חייל). על פי אמת מידה זו לא מצאנו עילה להתערבותנו.

11. כאמור, המערערת מוסיפה וטוענת כי העונש חמור יתר על המידה גם בגדר המתחם שנקבע. אכן, העונש שנגזר אינו בצד הנמוך של המתחם, אך אין בכך כדי להצדיק את התערבותנו. על אף הקשיים של המערערת למול משפחתה, התנהגותה מלמדת על החלטה מודעת ומתוכננת לבצע רצח, שלמרבח המזל לא הושלם. המערערת אינה קטינה, וגם אם גילה עודנו צעיר, לא ניתן להסכין עם התנהגותה. כמו כן, לא שוכנענו כי יש להעניק משקל רב יותר למצוקה הנפשית הנטענת שברקע המעשים. הבחירה המכוונת לרצוח אדם על רקע אתני היא חמורה גם אם לא הושתתה על תשתית עמוקה של קנאות לאומנית או דתית. אם המערערת מפנימה את חומרת מעשיה ואף מכה על חטא, בניגוד

לשתיקתה בעניין בבית המשפט המחוזי, יש לברך על הדבר. עם זאת, למול חומרת מעשיה, עקרון ההלימה ורמת הענישה שנקבעה בפסיקתנו, אין בכך כדי להביא להתערבותנו בעונש שגזר בית המשפט המחוזי.

הערעור נדחה אפוא.

ניתן היום, ז' בשבט התשע"ט (13.1.2019).

ש ו פ ט

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט